



HRVATSKI SABOR

**Zastupnik
SILVANO HRELJA**

Zagreb, 7. lipnja 2006.

PREDSJEDNIK HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o jednokratnom godišnjem dodatku na mirovinu - božićnici

Na temelju članka 84. Ustava Republike Hrvatske i članaka 128. i 129. Poslovnika Hrvatskoga sabora, zastupnik Silvano Hrelja podnosi Prijedlog zakona o jednokratnom godišnjem dodatku na mirovinu – božićnici.

Sukladno odredbi članka 135. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednici Hrvatskoga sabora i sjednicama njegovih radnih tijela sva potrebna obrazloženja o podnesenom Prijedlogu zakona davat će predlagatelj Silvano Hrelja i zastupnici dr.sc. Josip Sudec i Dragutin Pukleš.

Zastupnik

Silvano Hrelja

ZASTUPNIK SILVANO HRELJA

**PRIJEDLOG ZAKONA O JEDNOKRATNOM
GODIŠNJEM DODATKU NA MIROVINU - BOŽIĆNICI**

Zagreb, lipanj 2006.

PRIJEDLOG ZAKONA O JEDNOKRATNOM GODIŠNJEM DODATKU NA MIROVINU - BOŽIĆNICI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01 - ispravak).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Socijalna osjetljivost i skrb za starije osobe jedan su od najboljih pokazatelja koliko pojedina država brine o svojim građanima, a time i pokazatelj dostignute civilizacijske razine. Koliko je to pitanje danas važno govori i činjenica što je Glavni odbor Europske federacije umirovljenika i starijih osoba u rujnu 2005. godine usvojio prijedlog poziva za izradu programa sigurne dugoročne skrbi o starijim osobama, što će biti upućen odgovarajućim tijelima Europske unije, a treba ga uputiti i vladama svih država članica Unije te država koje kandidiraju za članstvo u Uniji.

Prema tom prijedlogu trebalo bi izraditi hrvatski socijalni model koji bi poslužio hrvatskim pregovaračima u pristupnim pregovorima s Europskom unijom, sa svrhom zastupanja interesa hrvatskih umirovljenika i starijih osoba čiji bi položaj i standard trebalo uskladiti s položajem i standardom osoba istih kategorija u razvijenim zapadnoeuropskim državama. Odnos prema umirovljenicima bit će test volje, mogućnosti i sposobnosti hrvatske vlade da uspješno udovolji traženim zahtjevima i kriterijima Europske unije.

U razmatranju ove problematike i postavljanja zahtjeva treba početi od spoznaje kako je danas, zahvaljujući općem razvitku, produžen ljudski vijek pa današnji Europljani žive duže od svojih prethodnika, što je pozitivna pojava utemeljena na stečenoj civilizacijskoj vrijednosti, ali i izazov na koji treba pravodobno i ispravno odgovoriti kako bi se starijim osobama osigurao život dostojan čovjeka. Svjetska zdravstvena organizacija je istaknula da nije dovoljno «dodavati godine čovjekovu životnom vijeku nego tim godinama treba dodati kakvoću života». Da bi se taj zadatak uspješno ostvario, prijeko je potrebno **osigurati redovito prikladno financiranje koje se temelji na solidarnosti**. Ovaj Prijedlog zakona upravo je rezultat takvog promišljanja i nastojanje da se utvrđivanjem novog mirovinskog prava, utemeljenog na solidarnosti i pravičnosti, sasvim konkretno doprinese poboljšanju materijalnog položaja umirovljenika.

Kako bismo dobili što bolji uvid u težak materijalni položaj u kojem se nalazi velika većina hrvatskih umirovljenika, nužno je navesti osnovne brojčane pokazatelje.

Po izračunu Svjetske banke prag siromaštva iznosi 214 €. Stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj u razdoblju od 2001. do 2004. godine kretala se, prema metodologiji Europskog ureda za statistiku (Eurostat), između 17 i 18%. Uz nezaposlene i starije osobe bez mirovina, određene kategorije umirovljenika spadaju u skupinu s povećanim rizikom siromaštva i socijalne isključenosti. Ovdje je svakako vrlo važno napomenuti da umirovljenici čine oko 1/3 siromašnih u

Republici Hrvatskoj, a čak 2/3 unutar te populacije je dovedeno do zone siromaštva. Prema podacima Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje, prosječna mirovina za mjesec ožujak 2006. godine iznosila je 1.868,29 kuna (prema ZOMO). No, od ukupno 1.033.741 korisnika mirovina (u broj korisnika nisu uključeni korisnici mirovina Hrvatske vojske i hrvatski branitelji), 639.263 ili 61,84% ih je primilo mirovinu u iznosu ispod 2.000,00 kuna, od čega 56.783 ili 5,49% ispod 500,00 kuna.

KORISNICI MIROVINA I VISINE MIROVINA PREMA VRSTAMA MIROVINA

Za ožujak 2006. (isplata u travnju 2006.)

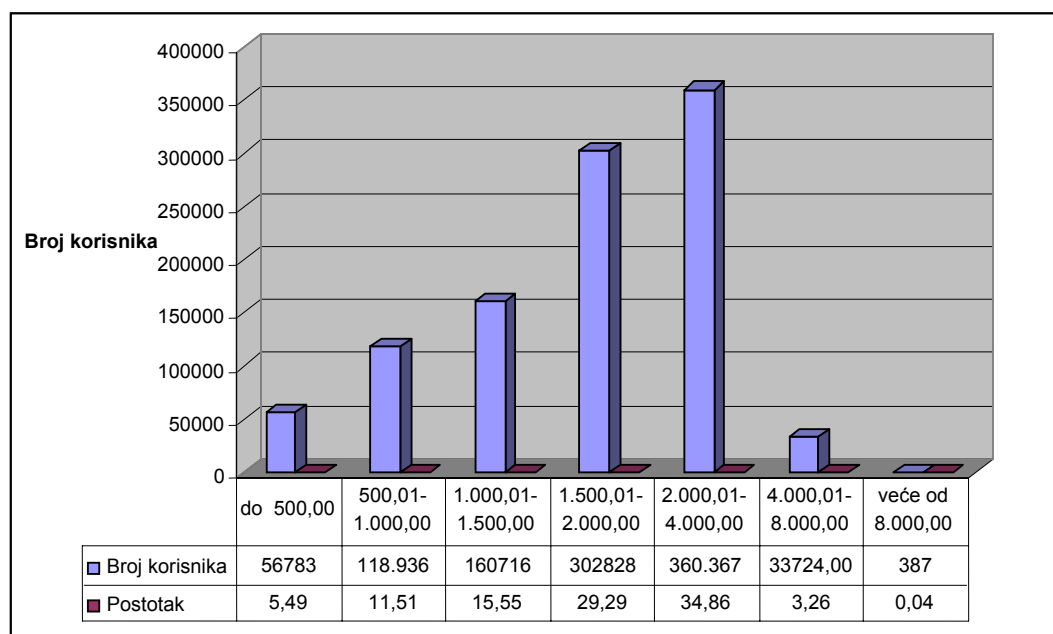
Tablica 10.

SVOTE MIROVINA	Ukupno		Starosna mirovina		Invalidska mirovina		Obiteljska mirovina	
	Broj korisnika	Prosječna mirovina umanjena za porez i prirez	Broj korisnika	Prosječna mirovina umanjena za porez i prirez	Broj korisnika	Prosječna mirovina umanjena za porez i prirez	Broj korisnika	Prosječna mirovina umanjena za porez i prirez
0	1	2	3	4	5	6	7	8
do - 500,00	56783	274,29	28426	263,95	19434	274,26	8923	307,30
500,01 - 1.000,00	118936	725,96	60280	706,30	22872	726,24	35784	758,91
1.000,01 - 1.500,00	160716	1.249,09	64326	1.234,79	52832	1.266,33	43558	1.249,31
1.500,01 - 2.000,00	302828	1.682,09	133615	1.687,86	75544	1.672,57	93669	1.681,53
2.000,01 - 4.000,00	360367	2.651,90	252865	2.682,47	60304	2.588,18	47198	2.569,51
4.000,01 - 8.000,00	33724	4.742,47	27698	4.773,24	3737	4.693,43	2289	4.450,07
veće od - 8.000,00	387	9.513,33	362	9.502,75	8	10.334,81	17	9.352,09
UKUPNO	1033741	1.868,29	567572	2.059,62	234731	1.656,77	231438	1.613,59

Napomena: U svote mirovina uključen je zaštitni dodatak uz mirovinu, ostvaren prema Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju (ZOMIO), koji se primjenjivao do 31. prosinca 1998.

U broj korisnika mirovina **nisu uključeni** korisnici mirovina Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja.

KORISNICI MIROVINA PREMA GRUPAMA SVOTA MIROVINA



Udjel prosječne mirovine u prosječnoj neto plaći za ožujak iznosio je 42,41%. Pratimo li kretanje udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći posljednjih nekoliko godina vidjet ćemo da ono bilježi postupno snižavanje, posebice iz razloga što se radi o prijelaznom razdoblju u kojem se izračun mirovina obavlja na temelju sve dužeg obračunskog razdoblja (u 2004. godini na temelju 25 godina, u 2005. godini na temelju 28 godina, a u 2006. godini na temelju 31 godine). To je razlog da su mirovine ostvarene nakon 1. siječnja 1999. godine (poslije stupanja na snagu novog Zakona o mirovinskom osiguranju) niže gotovo za četvrtinu u odnosu na mirovine ostvarene prije 1. siječnja 1999. godine. Prosječna mirovina «novih» umirovljenika danas iznosi tek 29% prosječne plaće, dok u europskim zemljama taj udjel iznosi za nas nedostižnih 78,6%. Nije li stoga opravdana i razumljiva tvrdnja da naš mirovinski sustav danas predstavlja tvornicu bijede? Umjesto da, suočena s brojkama, Vlada Republike Hrvatske pokuša povećati udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći, ona mijenja formulu izračuna mirovina, pa se mirovine više ne usklađuju s rastom plaća, nego s rastom plaća i troškova života («švicarska formula»), što će dodatno smanjivati udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći. Tako novi način izračuna izravno utječe na ubrzani pad životnog standarda umirovljenika i na daljnje zaostajanje za općim standardom. Postojećim Zakonom umanjena je i najniža mirovina, premda nije bila dostatna ni za podmirenje potrebnog egzistencijskog minimuma. Najnižu mirovinu prima danas oko 67% umirovljenika, a takvu će mirovinu dobivati i svi oni budući umirovljenici čija plaća za radnog odnosa ne prelazi 90% prosječne plaće u Hrvatskoj i to za puni staž i godine starosti. Zanimljiv je podatak Hrvatskih nezavisnih sindikata po kojem je «sindikalna košarica» za travanj 2006. godine za kućanstvo s dvoje umirovljenika u Zagrebu iznosila 3.369 kuna, a mjesečnom se mirovinom moglo pokriti tek 55,46 % troškova. Uspijevaju li svi umirovljenici pokriti i preostali dio troškova? Stoga ne čudi podatak da je na anketno pitanje: «Što najteže podnose u starosti?» 59% ispitanih umirovljenika odgovorilo: «ekonomsku ovisnost».

Svi smo svjesni vrlo teškog materijalnog položaja umirovljenika u Hrvatskoj. Sigurno nitko od njih nije niti pomislio da će se po završetku svog radnog vijeka naći u ekonomski tako neizvjesnoj situaciji. Jer, ne smije se zaboraviti da su upravo oni svojom požrtvovnošću i marljivošću, svojim nesebičnim odricanjem stvarali trajne vrijednosti koje mi još i danas uživamo. Svojim su radom izgrađivali zemlju, ali, vjerovali su, i sigurniju vlastitu budućnost. Upravo su izdvajanjima iz njihovih plaća sagrađena čitava stambena naselja, tvornice, vrtići, omogućeno normalno funkcioniranje zdravstvenog sustava. Sjetimo se brojnih samodoprinosa, osobito za izgradnju bolnica, komunalne infrastrukture. Solidarno su sudjelovali u razvitku cjelokupnog društva, uvjereni da tako na najpošteniji način stječu uvjete za bezbrižnu starost. A nakon svega toga, danas smo svjedoci dramatičnih pojedinačnih slučajeva, poziva u pomoć za preživljavanje pripadnika najugroženijih kategorija umirovljenika. Stoga je, osim činjenice da im je svaka novčana pomoć itekako dobrodošla, važan i psihološki trenutak i spoznaja da se o njima vodi briga te da se nastoji ublažiti razlika u njihovim pravima i pravima zaposlenih osoba.

Kao što sam već napomenuo, cilj ovog zakonskog prijedloga je uz poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika i postizanje veće jednakosti između prava umirovljenika i prava zaposlenih osoba. Opravdanost ove namjere potkrijepit ćemo sljedećim činjenicama. Svakom zaposleniku u državnoj službi pripada na ime božićnice iznos od 1.000,00 kuna, pa je prema podacima Ministarstva financija u 2005. godini za korisnike državnog proračuna u Republici Hrvatskoj za božićnice isplaćeno ukupno 169.454.000,00 kuna. Pojedine tvrtke,

kao npr. Hrvatske ceste, isplaćuju božićnice u visini najvišeg neoporezivog iznosa, Hrvatske auto ceste do 50% prosječne isplaćene bruto plaće svih zaposlenika kod poslodavca u prethodnoj godini, HT svojim zaposlenicima isplaćuje najmanje 2.000,00 kuna, INA i ZABA po 1.500,00 kuna, Hrvatska lutrija 1.200,00 kuna, HEP najmanje 1.000,00 kuna po zaposleniku. Prema podacima kojima raspolazem, ukupno u Hrvatskoj svim zaposlenima prošle je godine isplaćeno najmanje 1.000.000.000 kuna.

Stoga predlažem uvođenje novog mirovinskog prava – prava na božićnicu, jednokratni godišnji novčani dodatak na mirovinu. Visina dodatka obrnuto je razmjerna visini mirovinskog primanja, što znači da će korisnicima viših mirovinskih primanja pripasti niži iznos božićnice, jer smatram sasvim opravdanim i socijalno pravičnim da barem jednom godišnje i oni s najmanjim primanjima ne ovise o svojoj nesreći što iz raznih razloga nisu uspjeli zaraditi veću mirovinu, a sada tu činjenicu više ne mogu popraviti.

Koristeći podatke Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje o broju korisnika mirovina, dajem tabelarni prikaz izračuna božićnice po skupinama iznosa mirovina. U broj korisnika uključeno je i 52.554 korisnika mirovina Hrvatske vojske i hrvatski branitelji – 11.397 korisnika mirovina Hrvatske vojske u skupinu iznosa mirovine od 2.000,00 kn do 3.000 kn (prosječna mirovina za ožujak 2006. godine iznosi 2.953,88 kn) i 41.157 hrvatskih branitelja u skupinu iznad 4.000,00 kn (prosječna mirovina za ožujak 2006. godine 5.500,60 kn). Kako sam predložio u članku 2. ovog zakonskog prijedloga, pravo na božićnicu imaju i hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji su mirovinu ostvarili u republikama bivše SFRJ (oko 21.500 korisnika, ubrojani u skupinu iznosa mirovine od 500,00 kn do 1.000,00 kn).

IZNOS MIROVINE	Broj korisnika	Iznos božićnice Kn	Ukupno Kn
do - 500,00	56783	500,00	28.391.500,00
500,01 - 1.000,00	140436	400,00	56.174.400,00
1.000,01 - 2.000,00	463544	300,00	139.063.200,00
2.000,01 - 3.000,00	251647	200,00	50.329.400,00
3.000,01 - 4.000,00	120117	150,00	18.017.550,00
Iznad - 4.000,00	75268	100,00	7.526.800,00
UKUPNO	1107795		299.502.850,00

Prihvatanjem ovog zakona svakako bi se ispravila još jedna nepravda koja se provodi prema umirovljenicima. Naime, gradovi kojima proračuni to dopuštaju redovito isplaćuju umirovljenicima određeni novčani iznos kao dodatak u vrijeme Božića ili im daju darove u naravi. No, i tu se javljaju nove nepravde, jer veći gradovi i općine imaju mogućnost davati više, dok umirovljenici manjih gradova i općina dobivaju znatno manje. No, zbog nedostatka proračunskih sredstava u pravilu je rijetkost da su svi umirovljenici u pojedinom gradu ili općini obuhvaćeni ovim pravom kojeg cijenimo civilizacijskim dosegom hrvatskoga društva. A što je s gradovima koji uopće nemaju tu mogućnost pa njihovi umirovljenici ostaju zakinuti? Ovim se Prijedlogom zakona u pravu na božićnicu izjednačuju svi umirovljenici na nacionalnoj razini, što predstavlja najviši stupanj socijalne osjetljivosti za ovu kategoriju stanovništva.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno novčana sredstva osigurati u Državnom proračunu Republike Hrvatske, jer se procijenjenih 299.502.850 kuna za provedbu ovog Zakona ove godine osigurava iz potraživanja Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje za prodane dionice ustupljene za pokriće kapitalnih izdataka Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo te drugih potraživanja i imovine Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje. Izvješće Hrvatskog mirovinskog osiguranja d.o.o. o potraživanju HZMO-a od Vlade Republike Hrvatske za prodane dionice ustupljene Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo dostavljam uz Prijedlog zakona, sukladno članku 132. Poslovnika Hrvatskoga sabora.

Uz sve navedene razloge opravdanosti podnošenja ovog zakonskog prijedloga, činjenica što provedba ovog Zakona ne predstavlja novo opterećenje državnog proračuna dodatni je razlog za njegovo prihvatanje.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

PRIJEDLOG ZAKONA O JEDNOKRATNOM GODIŠNJEM DODATKU NA MIROVINU - BOŽIČNICI

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje pravo korisnika mirovine na jednokratni godišnji dodatak uz mirovinu – božićnicu (u daljnjem tekstu: božićnica) radi poboljšanja materijalnog položaja umirovljenika i postizanja veće jednakosti između prava umirovljenika i prava zaposlenih osoba.

Članak 2.

Pravo na božićnicu imaju korisnici mirovina ostvarenih prema odredbama Zakona o osnovnim pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja («Narodne novine», br. 53/91), Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju («Narodne novine», br. 26/83., 5/86., 42/87., 34/89., 57/89., 40/90., 9/91., 26/93., 44/94. i 59/96.), Zakona o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04. i 92/05.), Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju individualnih poljoprivrednika («Narodne novine», br. 26/83., 49/83., 57/83., 47/86., 40/90., 26/93. i 96/93.), Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika («Narodne novine», br. 53/91., 73/91., 18/92. i 96/93.), mirovina određenih prema propisima o određivanju mirovina hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i mirovina određenih prema propisima o pravima bivših političkih zatvorenika.

Pravo na božićnicu imaju i hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji su mirovinu ostvarili u republikama bivše SFRJ.

Pravo na božićnicu ostvaruje se danom izdavanja rješenja o pravu na mirovinu.

Članak 3.

Odredbe ovog Zakona ne odnose se na:

- korisnike mirovina čije su mirovine određene prema propisima o određivanju mirovina zastupnika u Hrvatskome saboru;
- korisnike invalidskih mirovina koji su u radnom odnosu.

Članak 4.

Osnovica za izračun božićnice je prosječna mirovina isplaćena u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu.

Visina božićnice određuje se na sljedeći način:

Iznos mirovine	Iznos božićnice
do - 500,00 kn	500,00 kn
500,01 - 1.000,00 kn	400,00 kn
1.000,01 - 2.000,00 kn	300,00 kn
2.000,01 - 3.000,00 kn	200,00 kn
3.000,01 - 4.000,00 kn	150,00 kn
iznad - 4.000,01 kn	100,00 kn

Članak 5.

Božićnica se isplaćuje jednokratno u drugoj polovini mjeseca prosinca, u tjednu prije Božića.

Članak 6.

Sredstva za provedbu ovog Zakona osiguravaju se iz potraživanja Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje za prodane dionice ustupljene za pokriće kapitalnih izdataka Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo te drugih potraživanja i imovine Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovaj članak sadrži uvodnu odredbu koja utvrđuje pitanje što se Zakonom uređuje.

Uz članak 2.

Odredbe iz članka 2. navode kategorije korisnika mirovina koji imaju pravo na božićnicu te propise na temelju kojih su mirovine ostvarene.

Odredbom trećeg stavka jasno se utvrđuje vrijeme stjecanja prava na božićnicu i tako uklanja svaka moguća dvojba u tumačenju ostvarivanja ovog prava.

Uz članak 3.

Pravo na božićnicu ne ostvaruju korisnici mirovina kojima su mirovine određene prema propisima o određivanju mirovina zastupnika u Hrvatskome saboru, a to su bivši zastupnici Hrvatskoga sabora i članovi Vlade Republike Hrvatske («Zakon o mirovinskom osiguranju», «Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskome saboru» i «Zakon o Vladi Republike Hrvatske»). Prema podacima Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje, u kategoriji korisnika mirovina koji su pravo na mirovinu ostvarili pod povoljnijim uvjetima bivši zastupnici Hrvatskoga sabora i članovi Vlade Republike Hrvatske (ukupno 360 korisnika) ostvarili su za mjesec ožujak 2006. godine prosječnu mirovinu u iznosu od 8.889,83 kuna. Prosječna mirovina za ožujak na razini države iznosila je 1.868,29 kuna. Taj podatak smatram dovoljnim za izuzeće ove kategorije korisnika mirovina od prava na božićnicu. To je, također, i pokazatelj socijalne osjetljivosti predlagatelja na trenutačnu situaciju u našem društvu i osjećaja za socijalnu pravdu.

Pravo na božićnicu ne ostvaruju ni korisnici invalidskih mirovina koji su zasnovali radni odnos, jer bi u protivnom koristili isto pravo dva puta.

Uz članak 4.

Ovim se člankom utvrđuje osnovica za izračun božićnice i ljestvica iznosa božićnice s obzirom na visinu mirovine. Rastom mirovina smanjuje se iznos božićnice, pa će tako korisnici najnižih mirovina dobiti božićnice najvišeg iznosa. To držim izrazom velike socijalne osjetljivosti prema najugroženijoj kategoriji korisnika mirovina.

Uz članak 5.

Odredba članka 5. propisuje vrijeme isplate božićnice.

Uz članak 6.

Utvrđuje se izvor sredstva za provedbu ovog Zakona.

Uz članak 7.

Utvrđuje se nadnevak stupanja na snagu ovog Zakona.